

Discurs Sr. Federico Mayor Zaragoza

(President de la Fundació Cultura de Pau)

II.Im. Sr. Tinent d'Alcalde: Sr. Joaquim Forn

Sra. Presidenta de l' Associació Consell de Cent: Carme Servitje

Molt Honorable President Pascual Maragall

Excm. Sr. Narcís Serra i Sr. President del Govern

Alcaldes, Ex-alcaldes, Regidores, Regidors

Benvolgut Josep Samaranch.

Com a barceloní aquesta és per a mi una ocasió emotiva important.

Per què?. Sobretot, per les persones presents. Per les persones presents i per l'Alcalde, Xavier Trias, que amb tanta il·lusió havia preparat aquest acte. Per tots ells, pels que han sigut, pels que son avui, pels que tenen responsabilitats. Per mi, això és lo més important com a barceloní com a persona que tantes vegades, que tantes vegades te records d'aquella joventut passada en aquesta ciutat extraordinària. Però, també ho és per un altre motiu, perquè és el 15è aniversari de l'Associació Consell de Cent i crec, crec que, (ho esticvem comentant fa un moment), que aquestes son iniciatives molt bones, perquè avui més que mai, avui més que mai, necessitem aquestes inspiracions, necessitem aquests punt de vista, aquesta experiència. Ara ademés a més que tenim la sort, sort de les grandes conquestes que hem tingut, tenim la sort immensa d'una longevitat que abans era molt més infreqüent, i avui, en canvi podem dir que es viuen més anys, i per tant, aquest tresor de l'experiència de cada persona que ha tingut que inventar, moltes vegades la seva manera de viure, la seva manera de procedir. Aquest comportament que estic d'acord amb les pròpies conviccions. Tot això, normalment no ho hem sapigut explorar, i per això jo ho torno a dir, crec que és molt important que hi hagin iniciatives com aquestes, que hi hagin associacions de gent de maneres de pensar molt diferents, però amb experiències, amb iniciatives que val la pena ara aprofitar.

També per mi es important aquest lloc. Aquest lloc que ho dèiem ara amb en Jordi Hereu, no hi ha cap dubte de que, cada vegada que un ve aquí doncs son molts anys que amb un el contemplant, i per tant, també ens diuen moltes coses. Hi ha vegades que hi ha que sapiguer, en silenci escoltar lo que diuen llocs com aquest, que diuen coses molt importants, que torno a dir, perquè aquesta quarta cop que jo volia dir, perquè m'agrada tant avui estar aquí i perquè agraeixo tant aquesta invitació, perquè vivim temps,

especialment importants. Jo crec que son temps fascinants, com ara us dir, però es necessiten canvis radicals, i son canvis que hem de saber mirar al mateix temps el nostre entorn proper, però també de lluny. I tenim que saber prendre mesures properes, però també pensant també en aquesta projecció, que avui és ja fonamental, que és el món en el seu conjunt.

Les paraules que m'he d'encomanar porten com a títol, "Ciutats, Ciutadania plena i Democràcia al segle XXI".

Ciutats ve de civitas civitatis, espais on habita la gent desvinculada de les activitats agrícoles. Progressivament aquesta ha estat una gran transició, i una gran transició que s'ha fet realitat durant el segle passat, però es cert que, progressivament hem tingut uns espais menys importants a la vida rural i s'ha anat concentrant a l'espai urbà.

De treballar per menjar, hem passat de menjar per treballar i, tota aquesta part tan important que, finalment es la que, és l'essència de la vida, com es l'alimentació, com es tot allò que ve d'aquest entorn agrícola, ho hem anat ja donant com una cosa feta i la ciutat ha anat prenent arrels per unes altres realitats.

La vida avui té lloc, majoritàriament a les ciutats i, necessitem infraestructures progressivament grans i complexes, perquè aquest serveis, d'aquestes infraestructures han d'assegurar a tots els ciutadans, sense excepció, a tots i no només a uns quants, viure una vida digne. Aquest es el gran objectiu que avui tenim, a tots els nivells, però molt especialment allò on viu la gent que és la ciutat.

Està molt clar doncs que, el principi que hem de tenir sempre de preferència a la vida urbana, com a ciutadans és el mateix que presideix tots els drets humans. Es un principi molt clar i, està molt ben reflexat en la constitució de la Unesco, que és l'igual dignitat de tots els sers humans. Aquesta és la base, aquesta és la base, és el ciment sobre el qual podem construir després, qualsevol edifici sobretot un edifici de respecte, un edifici de fidedigne, de justícia d'igual dignitat. Sigui quin sigui el sexe, sigui quin sigui la ideologia, sigui quina sigui la creencia, sigui quin sigui el color de pell. Tots els sers humans amb igual dignitat.

Fa ben poc, s'ha publicat, parlant de ciutat només ara, s'ha publicat un llibre titulat "Ciutats una Equació Impossible", on la Mireia Belil, en Jordi Borja i el Marcelo Ponti (que son els editors), descriuen amb molt encert la ciutat d'avui, i quines son els grans perspectives i quines son els grans reptes. Jo parlant amb gent que tan..., que sap tant de ciutats com els que constitueixen aquesta associació Consell de Cent i els que avui estan aquí no hi vull entrar. Però si que els hi vull dir que, efectivament, avui puguem pensar quines son davant de totes les urgències, quins son finalment, els aspectes més importants d'aquest

disseny de la ciutat d'avui mirant cap endavant, jo crec que és dels grans reptes que avui tenim, des d'un punt de vista conceptual.

Ciutadania plena, secularment, secularment i, hasta avui, la major part de gent de món, i aquí també, la gent de la meua edat, és lógic estívem molt confinats des d'un punt de vista intel·lectual i territorial. La gent naixia, vivia i moria en un espai de 50 Km², i per tant, la seva capacitat de tindre aquesta visió, i de sapiguer lo que podem fer, comparant. Comparar és una faceta molt important, perquè al comparar apreciem més lo que tenim i coneixem les precarietats dels altres, i per tant, no hi ha cap dubte de que, hasta fa ben poc, la major part de la gent, era gent que estava molt reduïda al seu espai i per això, normalment era gent asustada, gent temerosa, gent obedient, gent silenciosa.

No som ciutadans, som súbdits, i amb molt mala mesura seguim sent súbdits i no som ciutadans, però es veritat que també, i així jo crec, és el gran aconteixement d'aquests últims anys, estem anant molt ràpidament, poc a poc, però ràpidament cap un alliberament.

Els homes, va escriure l'Espriu, no són, sinó són lliures. I aquesta manera de sentir-se, d'actuar en virtut de les pròpies reflexions, mai al dictat de ningú, mai amb dogmes, amb fredisme, amb extremismes, que poden fer que, en un moment determinat no actuïssim utilitzant aquestes qualitats, distintives, exclusives de cada persona, que és el pensar, és l'imaginar, és l'anticipar-se i és el crear, aquesta, aquesta és la gran propietat, aquesta gran capacitat distintiva de l'espècie humà. Som capaços de crear, som capaços d'inventar, som capaços de fer un disseny diferent cada un de nosaltres. Per què?. Perquè hem estat tan acostumbrats a dir "es que així no te remei", "les coses són així no hi ha més remei", "no hi ha res a fer". No era veritat, tenim moltes coses a fer i, lo que hem de, de fet podem començar sentint-se i ser lliures, i així ho hem de sapiguer molt bé, els que parlen d'educació i, a vegades creuen que l'educació és sapiguer molt bé una llengua estrangera o sapiguer químic, sapiguer física o sapiguer matemàtiques. Educació, i és la definició que va donar fa quasi un segle un gran pensador Francisco Jiménez de los Ríos, però que també, la constitució de la Unesco diu educació es formar a gent lliure i responsable. Així és ser educats, lo demés es sapiguer coses, que també està molt bé, però que són capacitacions que adquirim, però ser lliures i ser responsables. Així, aquest són els dos pilers que hem de procurar que tots els ciutadans vagin tenint i, que deixin de tindre aquesta por, d'estar atemoritzats, d'estar, de sentir-se sempre amenaçats, d'actuar amb aquesta sensació de que les coses són inegotables, que són inexorables, que les coses són així i no poden ser d'una altra manera. I, a mi m'agrada recordar que els drets humans, aquesta declaració, jo recomano a tothom que llegeixi, de tant en quant, perquè aquest preàmbul és d'una riquesa extraordinària, filosòfica, ètica i moral. Diu: el primer paràgraf del preàmbul, diu; aquest drets humans

son per alliberar a la humanitat de la por. És ben veritat, es que no podem seguir sent, permanentment obediets, silenciosos. El temps del silenci s'ha acabat, perquè ens donem compte que ara ja ens podem expressar, ara ja tenim les eines, per poder dir lo que pensem i, progressivament ens podem beneficiar tots d'aquesta participació ciutadana. La participació ciutadana és fonamental precisament, perquè els que ens manen, siguin la veu de tots els ciutadans i no només d'uns quants, i sobretot no només d'uns quants que pertanyeixin o no a una ideologia,- perquè això també ha de tenir-ho molt clar, hi ha molts aspectes que són supra partit polítics, són supra ideologia. Aquests aspectes, com la justícia, l'educació o la ciència, la sanitat són qüestions que formen part de la vida digna, finalment de cada ciutadà. I per això, ara que podem dir que el temps del silenci s'ha acabat, que ara els ciutadans es poden expressar, que ara ja sabem, ja coneixem, en aquest moment també ens donem compte que aquest poder mediàtic immens, que a mi em fa por, perquè pot ser una pròxima bombolla, pot ser un altra manera de poder, de poder distreure'ns. Perquè hem de ser conscients, hem de tindre permanentment, com deia abans la possibilitat d'actuar en virtut de les nostres reflexions i, no podem permetre que estiguin permanentment posant-se com espectadors, nosaltres som espectadors impassibles, distrets, en ves de ser actors de la nostra vida.

Es qüestió doncs de, realment tindre aquesta capacitat de reaccionar, de participar, d'expressar els nostres punts de vista i sapiguer que l'únic que hem de rebutjar és la força, és la imposició, és del domini.

Ciutadans que siguin capaços de pensar, de crear, d'imaginar de dissenyar el seu propi esdeveniment. Que siguin capdavanters, aquests que poden, aquests que han tingut més la possibilitat de tindre una formació més gran, aquests han de ser capdavanters d'aquesta mobilització ciutadana, d'aquesta participació ciutadana progressiva.

Avui, jo a pesar de tot lo que es diu, penso que estem vivint moments fascinants perquè si mirem la història. La història és una història ensangrentada, la història sempre hi ha hagut un domini masculí la dona no ha pintat res pràcticament i uns quants homes han manat sobre la resta dels homes i sobre totes les dones i, això durant segles i segles i s'ha dit sempre que finalment, lo que importa és la seguretat i que, si vols la pau, prepara la guerra i, per tant preparem la guerra, i això ha portat amb una situació com la que avui passa al món. Avui passa al món una situació, on després de tot resulta que anem retallant per un costat i per un altra. Jo sempre m'agrada repetir, perquè ho tinc a la meva consciència i això guia el comportament cotidià, cada dia, cada dia hi ha un genocidi, de més de 60.000 persones que moren de fam, i d'elles, més de la meitat són nens i nenes de 8 a 5 anys. Jo ho repeteixo sempre perquè per mi és una cosa absolutament incomprensible, quan al mateix temps ens gastem cada dia 4.000 milions de dòlars amb

armament i gastos militars. Perquè?, perquè sempre s'ha dit , si vols la pau, prepara la guerra i per preparar la guerra vol dir, que la seguretat sempre ha estat per sobre de la pau, de la convivència pacífica, de finalment pensar en el benestar de tota la humanitat i hem anat, hem anat poc a poc mirant cap un altra lloc. Hem anat mirant cap un altra lloc, avui, avui hi ha més de 1.000 milions de persones que tenen problemes, cada dia per tindre accés a l'aigua potable. Son coses que hem de pensar , perquè aquests son els grans desafios, que ningú s'enganyi. El món de demà, el món de demà serà aquest món obert, aquest món planetari, el canvi climàtic no té fronteres, ni tenen fronteres la major part dels governs patògens, torno a dir, no podem viure nosaltres amb aquesta, amb aquest barri pròsper, d'una idea global pensant que la major part de la gent d'avui viu en condicions d'una gran precarietat, hasta el punt, ja ho dic, de que poden morir per inanició.

El medi ambient és una gran de les grans responsabilitats intergeneracionals. A mi m'agrada molt repetir el comentament de la carta de les Nacions Unides, perquè crec que era el resultat d'aquella tensió humana, després d'una guerra horrible, la segona Guerra Mundial, amb holocaust, amb genocidi, i es quan aquell grup de gent diuen hem de tindre tots plegats, una institució, a escala mundial i diu: nosaltres pels pobles, això és molt important, perquè son els pobles els que tenen que tenir a les mans el dret a decidir, diu, nosaltres els pobles hem decidit d'evitar l'horror de la guerra a les generacions futures. Només molt ràpidament, nosaltres els pobles, per tant, no son els representants dels pobles, sinó els pobles que tenen que tindre a gent que els representi, que realment sigui el que expressa amb els nivells i amb les entitats de comandament lo que diuen els ciutadans.

Segona, diu; hem d'evitar l'horror de la guerra, lo qual vol dir que hem de construir la pau, i finalment diu algo molt important, perquè això ho haurem d'evitar a les generacions futures, aquesta és la nostra gran responsabilitat. El Nelson Mandela, aquest president fantàstic, aquest home que després de 27 anys d'estar en una presó, en ves de sortir amb força i amb venjança, és un home que obre els braços i diu no, després de 27 anys de presó i arriba amb un acord amb un altra gran personatge que es el Frederik de Klerk. Bueno, però lo que és important es que aquest home ens diu, la gran responsabilitat de cada generació és assegurar que la que ve, a un pas de la seva, que la pròxima generació es trobi amb la mateixa capacitat de viabilitat, de habitabilitat de terreny i per tant, de les ciutats, que és la major part avui on progressivament on viu la gent, perquè això és el que hem de procurar que aquesta responsabilitat ens faci permanent i, en aquests moments ja ho veuen, en aquests moments estem preocupats per moltes coses, però que està passant amb el medi ambient?. Qui toca les pautes perquè aquest medi ambient es reguli?. Clar, ens van posar, ens van dir en un moment determinat, no els eh..., totes aquestes, aquests principis ètics, la justícia social, tot això

fora, ara les lleis del mercat, i a més van dir, així de les Nacions Unides és molt complicat, escoltem, aquí manem sis, després set, després vuit, ara vint.. Els hi dic: tot així és una burocràcia, absolutament inútil que, a fet que poc a poc s'estigui deteriorant el medi ambient. S'està fonent l'òrtic. Son coses molt greus lo que està passant, i pot arribar ademés a moments de diversibilitat. Dic tot així, perquè crec que avui més que mai, es necessari que pensem en dos coses que va dir, que va escriure Don Antonio Machado. Una; " es de necio confundir valor y precio". Hem sigut, han sido necios i ha que reconèixer-ho perquè hem confós els valors amb els preus. Segona cosa que va dir, un vers del Don Antonio Machado, diu; "si quieres ser universal ama a tu pueblo". Si volem ser, realment universals, hem d'estimar així que tenim, i hem de ser així, el que ara es diu persones de projecció glocal, global i local al mateix temps, però que no s'autoenganyin, sinó tenim un comportament de responsabilitat, un comportament de solidaritat, a escala local, no el tindrem a escala global.

Doncs ciutadania mundial si, però hem de tindre ben present que per nosaltres hem de tindre sempre aquesta visió, aquesta mirada permanent a l'altre. Tant en català, com en castellà, el plural de jo, com es?: Nosaltres. Jo trobo que és preciós, nosaltres, es a dir, que el plural meu, son els altres, i aquesta visió dels altres, aquesta visió de solidaritat, no només de solidaritat pels béns materials, sinó també solidaritat intel·lectual i moral és absolutament imprescindible.

És possible el canvi?, És possible passar d'una economia d'especulació, deslocalització productiva i guerra, a una economia de desenvolupament humà i global sostenible?. És possible transitar, des d'una cultura d'imposició, domini i violència a una cultura de conversació, conciliació, aliança i pau?. És possible aquesta inflexió històrica?, que seria històrica, i que potser ara ja es capaç de pensar que es pot fer d'aquí uns anys. Es possible aquest nou començament que seria una inflexió de la força a la paraula?. Només així, només aquesta, aquest canvi, aquesta mutació de la força a la paraula, podria ser absolutament històrica. És possible?. La resposta es si. Una vegada més, Miquel Martí Pol es va anticipar. Ens va dir que tot estava per fer i tot és possible, però qui, sinó tots.

El canvi és possible, ara és possible, perquè tenim les condicions fonamentals per aquest canvi. Tenim la capacitat de comparar, de veure, que avui coneixem. La gent jove avui coneix el món, abans no ho coneixíem. Quan jo vivia aquí a Barcelona, parlar de qualsevol cosa que anés més enllà d'uns quants quilòmetres era.., jo no vaig anar a Madrid hasta que no tenia 18 anys. Ho dic perquè ara entenem moltes coses, la gent a través de les tecnologies de la comunicació no només pot dir lo que pensa, sinó que pot rebre una informació extraordinària. I després tenim la tercera condició per aquest canvi, que és el percentatge de dones que avui estan o al poder o prop del poder. Encara moltes no estan al poder del tot, però ja es van aproximant. Ja

tenim aquesta condició, la mateixa condició que una nit, un vespre em deia el president Nelson Mandela a Pretoria. Em deia, fins que no hi hagi, com a màxim un 25, un 30 per cent de dones en la presa de decisions, aquesta transició d'una cultura de força, d'imposició, de domini, de violència a una cultura de conciliació, de diàleg, d'aliança i pau, no es podrà aconseguir. Avui ja tenim les tres condicions. Tenim les eines, tenim aquestes tecnologies fantàstiques, tenim la capacitat de tenir la consciència global, i tenim també el que hi hagin progressivament més dones per la presa de decisions.

I vull acabar dient que aquests ciutadans, que pensen en la seva ciutat, però que al mateix temps són capaços de ser ciutadans del món i tindre aquesta visió global, com abans deia. Penso que aquest respecte pels altres, nosaltres pels drets humans, per la igual dignitat de tots necessita que hagi un contexte democràtic, es a dir, que la democràcia no sigui només..., que és molt important, es molt important, com que jo vaig tenir una abstinència de durant 35 anys, jo ho haig de reconèixer, quan veig una urna, m'encanta; Ah! perquè ja podem votar, però..., però, quan votem ens compten, i així també no podem parar de repetir-ho perquè la democràcia no es que ens comptin, la democràcia es que ens tinguin en compte permanentment, i per tant lo que hem de procurar es que aquesta democràcia, no només sigui una democràcia formal, una democràcia que en un moment determinat uns votin a favor i uns altres en contra, sinó que sigui de comportament democràtic permanentment, que ens tinguin en compte permanentment, i no només, els que han guanyat, sinó també els altres, perquè així, així ho diu molt clarament la pròpia declaració dels Drets Humans, està molt clar que aquesta participació efectiva de tots els ciutadans i no només d'uns quants, és un dels esforços que s'ha de vincular en una democràcia.

Per aquest motiu, per aquest motiu hem treballat durant aquests últims anys amb gent de una gran preparació, i també amb gent que ha tingut unes grans responsabilitats, tant a escala mundial, com a local, com en determinats escales de nacions, com a Portugal, el president Mario Soares, etc. Perquè havíem de fer una proposta de que aquests Drets Humans, amb la nova ciutadania, amb aquestes noves possibilitats de fer aquesta nova inflexió i passar de la força a la paraula, i passar als parlaments i que els parlaments, i que els consells, i que tot lo que sigui la capacitat de discussió, i de resoldre els conflictes no per imposició, sinó per la discussió. Així necessita un nou marc democràtic. Democràtic començant per democràtic a escala mundial, es a dir, ja que tocar ha de fluidar les Nacions Unides ha de fer-ho, tenint en compte de quins son els reptes avui, com quins eren els reptes l'any 1845. Hi ha que dir que son els pobles, vull dir que no hi ha que canviar quasi res de l'essencial, però hem de tindre, és evident... Primer, no te cap memento, però es pot, es pot canviar per una votació ponderada, ja està tot molt estudiat. Tindria que haver a més del Consell de Seguretat Territorial, tindria que haver un Consell

de Seguretat Socio-Econòmic, no Econòmic i Social com ara, sinó Socio-Econòmic, no una Comissió com l'Ecosoc, sinó un Consell de Seguretat Socio-Econòmic i un Consell de Seguretat Mediambiental. I l'Assemblea general tindria que tindre el 50 per cent d'estats i l'altre 50 per cent de societats civils i, hem pot dir, ah no!, això no es pot imaginar!.. Si. És pot imaginar perquè això és lo que hauria fet el Woodrow Wilson a la Societat de Nacions, i avui tenim dintre del sistema de Nacions Unides, una entitat que es l'Organització Internacional del Treball, on hi ha el 50 per cent de representants d'estats i el 50 per cent de representants de la societat civil. Doncs, aquesta declaració de la democràcia, l'he portat avui, en aquè Declaració Universal de la Democràcia és el tercer o quart projecte, però encara te que passar per moltes... , ja n'hi ha donat moltes voltes, però m'agrada deixar-ho aquí perquè d'aquesta manera ja puguéssim també començar a tindre el consell del Consell d'aquesta Associació que és el Consell de Cent, perquè m'agradaria molt que pensessin que aquesta és la versió catalana, ja els hi enviaré en aquè a mesura que anéssim fent els altres projectes i això, potser ho presentarem d'aquí uns vuit mesos, o un any al Servei General de les Nacions Unides.

Estimats amics, ciutats, ciutadans i democràcia pel segle XXI no hi ha cap dubte que els que poden ser, que els que estiguin capdavanters, d'aquesta mobilització, d'aquesta gran inflexió històrica d'aquest nou començament, de nou començament on tots els ciutadans comptin, on tots puguin tindre una vida digna influir moltíssim l'experiència de gent, com les que avui estan en aquest Consell de Cent.

Moltes gràcies.